

Styrket medicin håndtering i kommuner – et tilbud for plejecentre, hjemmepleje og bosteder leveret fra apotek

- Hvad blev leveret fra apoteket?

Styrket medicin håndtering i kommunerne – et tilbud for plejecentre, hjemmepleje og bosteder leveret fra apotek – hvad blev leveret fra apotek

Rapport

August – 2024

Forfattere: Bjarke Abrahamsen, Rikke Nørgaard Hansen og Charlotte V. Rossing

©Pharmakon, august 2024

ISBN 978-87-93769-08-3

Pharmakon

Milnersvej 42
3400 Hillerød
Danmark

Tlf. +45 4820 6000
pharmakon.dk

Forord

Denne rapport indeholder resultatet fra opgørelse af apotekets undervisning og konsulenttydelser fra projektet Styrket medicin håndtering i kommunerne – et tilbud for plejecentre, hjemmepleje og bosteder leveret fra apotek.

Det overordnede formål med projektet Styrket medicin håndtering i kommunerne var – gennem udnyttelse af apotekets lægemiddelfaglige kompetencer i det nære sundhedsvæsen – at forbedre medicinsikkerheden i den kommunale pleje ved at styrke det lokale samarbejdet og den lokale forankring (implementering) mellem kommuner og apoteker. Formålet var også at sikre spredning af erfaringerne fra projektet til andre kommuner og apoteker.

Projektet havde fem problemstillinger, som vi har beskrevet samlet i et resumé. Hvis du ønsker detaljeret viden om metode og resultater for de enkelte problemstillinger, kan du læse de selvstændige rapporter, der er linket til i rapporten "Et resumé af resultater". Du kan også se [en kort film med projektets overordnede resultater](#), eller [en længere film \(1 time\) med en gennemgang af alle projektets resultater](#).

Projektets anden problemstilling om opgørelse af apotekets undervisning og konsulenttydelser gennemgås i denne rapport:

Hvad og til hvem leverer apoteket gennem et lokalt tilpasset forløb til kommunen om sikker medicin håndtering på kommunale plejecentre, i hjemmeplejen og på bosteder, hvor der fokuseres på medicinsikkerhed og på at styrke den daglige medicin håndtering?

Formålet var at få overblik over, hvilke forløb, hvor mange og til hvem, apotekerne leverede konsulenttydelser og undervisning.

Midlerne til projektet blev afsat i bruttoavanceaftalen 2020-2021 mellem Danmarks Apotekerforening og Sundhedsministeriet.

Der skal rettes en stor tak til alle de kommunale chefer, ledere, kreds konsulenter, tovholdere, apoteker, undervisere og ikke mindst deltagere, der bidrog til projektet med deres erfaring, viden og engagement.

Charlotte Verner Rossing
Udviklingschef, Apotek – Kompetence, Udvikling og Forskning, Pharmakon

Indholdsfortegnelse

Forord	1
Indholdsfortegnelse.....	2
Tabelfortegnelse	5
Resumé	7
Kapitel 1 - Introduktion	8
1.1 Kommuner og apoteker	8
1.2 Institutioner og faggrupper.....	8
1.3 Apotekernes undervisning og konsulentydelse i projektet.....	8
1.3.1 Grundforløb.....	8
1.3.2 Tilvalgsundervisningsemner.....	8
1.3.3 Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen.....	8
1.3.4 Konsulentydelse	9
Kapitel 2 - Resultater	10
2.1 Grundforløb	11
2.1.1 Grundforløb til institutioner	13
2.1.2 Grundforløb til faggrupper	14
2.1.3 Tilvalgsundervisningsemner – Sygdom og medicin	15
2.2 Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen	18
2.3 Konsulentydelse	19
2.3.1 Konsulentydelsen Kvalitetssikring af medicinhandling	20
2.3.2 Konsulentydelsen Tjek på kvalitet	21
2.3.3 Konsulentydelsen Apotekets medicingennemgang	22
2.3.4 Konsulentydelsen Medicinsupervision.....	23
Kapitel 3 - Konklusion	24

Tabelfortegnelse

Tabel 1. Apotekers leverede ydelser	10
Tabel 2. Ydelser.....	10
Tabel 3. Levering af grundforløb og øvrige ydelser	11
Tabel 4. Apoteker, der leverede grundforløb	11
Tabel 5. Apoteker, der leverede grundforløb	12
Tabel 6. Institution.....	13
Tabel 7. Grundforløb til plejecentre	13
Tabel 8. Grundforløb til hjemmepleje	13
Tabel 9. Grundforløb til bosteder.....	13
Tabel 10. Faggrupper	14
Tabel 11. Grundforløb til sygeplejersker.....	14
Tabel 12. Grundforløb til SOSU-assistenten	14
Tabel 13. Grundforløb til SOSU-hjælpere	14
Tabel 14. Grundforløb til pædagoger	14
Tabel 15. Tilvalgsundervisningsemner leveret af apotekerne.....	15
Tabel 16. Tilvalgsundervisningsemner leveret af apotekerne.....	16
Tabel 17. Tilvalgsundervisningsemner – institutioner - alene eller flere.....	16
Tabel 18. Tilvalgsundervisningsemner – institutioner	16
Tabel 19. Tilvalgsundervisningsemner - faggrupper - alene eller flere.....	17
Tabel 20. Tilvalgsundervisningsemner – faggrupper	17
Tabel 21. Sikker medicin håndtering – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: moduler	18
Tabel 22. Sikker medicin håndtering – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: faggrupper - alene eller flere.....	18
Tabel 23. Sikker medicin håndtering – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: faggrupper.....	18
Tabel 24. Konsulent ydelser leveret af apotekerne.....	19
Tabel 25. Konsulent ydelser leveret.....	20
Tabel 26. Kvalitetssikring af medicin håndtering: institutioner – alene eller flere.	20
Tabel 27. Kvalitetssikring af medicin håndtering – institutioner.....	20
Tabel 28. Kvalitetssikring af medicin håndtering: faggrupper – alene eller flere.	20
Tabel 29. Kvalitetssikring af medicin håndtering: faggrupper.	21
Tabel 30. Tjek på kvalitet: institutioner – alene eller flere.	21
Tabel 31. Tjek på kvalitet: institutioner	21
Tabel 32. Tjek på kvalitet: faggrupper – alene eller flere.	21
Tabel 33. Tjek på kvalitet: faggrupper.	21
Tabel 34. Medicin gennemgang: institutioner – alene eller flere.....	22
Tabel 35. Medicin gennemgang: institutioner.....	22
Tabel 36. Medicin gennemgang: faggrupper – alene eller flere.....	22

Tabel 37. Medicingennemgang: faggrupper.....	22
Tabel 38. Medicinsupervision: institutioner – alene eller flere.....	23
Tabel 39. Medicinsupervision: institutioner.....	23
Tabel 40. Medicinsupervision: faggrupper – alene eller flere.....	23
Tabel 41. Medicinsupervision: faggrupper.....	23

Resumé

Alle apotekernes mulige indsatser til kommuner blev leveret i projektet. Indsatserne kunne leveres til forskellige kommunale behandlingssteder: plejehjem, hjemmepleje og bosteder. Der deltog 20 kommuner og 21 apoteker i projektet.

Alle kommuner fik ét eller flere grundforløb på tre dage om bl.a. sikker medicin håndtering, praktisk brug af medicin og medicin og kroppen, og 75 % af dem fik også tilvalgsundervisning om fx psykofarmaka, behandling af akut diarré og forstoppelse, smertestillende medicin m.m. Undervisningen blev tilpasset den enkelte kommunes behov, og tog udgangspunkt i gældende lovgivning, kommunens instrukser og deltagernes egne erfaringer.

Undervisning blev i projektet leveret til medarbejdere på kommunale plejecentre, i hjemmeplejen og på bosteder, som håndterer medicin i deres daglige arbejde. Medarbejdere fra alle typer behandlingssteder, som håndterer medicin i deres daglige arbejde, med forskellige faglige baggrunde (sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælper og pædagoger) deltog i undervisningen for at øge deres viden og handlekompetencer i forhold til medicinsikkerhed og medicin håndtering. Holdene blev typisk sammensat af medarbejdere med blandet faglig baggrund fra samme type behandlingssted, for undervisningens grundforløb var holdene dog også sammensat af blandede typer behandlingssteder (48 %).

Udover undervisning tilbød apoteket også forskellige konsulent ydelser, som kunne hjælpe kommunen med at kvalitetssikre og optimere medicin håndteringen på de kommunale behandlingssteder. Apoteket kunne fx tilbyde at gennemføre en kvalitetsvurdering af medicin håndteringen, hvor apoteket observerer og vurderer arbejdsgange, rutiner og procedurer og giver anbefalinger til forbedringer. Apoteket tilbød også at gennemføre medicingennemgange og medicinsupervisioner, hvor apoteket vurderer relevansen og sikkerheden af de enkelte borgers medicinbehandling og rådgiver personalet om eventuelle ændringer eller justeringer for at bidrage til at forbedre kvaliteten og sikkerheden af medicinbehandling for borgerne. 40 % af kommunerne tog imod en eller flere af disse indsatser. Sikker medicin håndtering – et forbedringsforløb i hjemmeplejen blev leveret til hjemmeplejen. Kvalitetssikringsydelserne blev primært leveret til bosteder (79 %), men også til plejecentre. Apotekets medicingennemgang blev leveret til borgere på alle typer behandlingssteder, men primært til borgere på plejecentre (66 %). Medicinsupervision blev primært leveret til bosteder (93 %).

Kapitel 1 - Introduktion

1.1 Kommuner og apoteker

Apotekers undervisning og konsulenttydelser leveret i dette projekt er indsamlet og opgjort per kommune. Hvis mere end et apotek har leveret undervisning og/eller konsulenttydelser i en kommune, har apotekerne i den kommune registreret data samlet. Det vil sige, at antallet af apoteker kan overstige antallet af kommuner. I dette projekt har 20 kommuner deltaget, og 21 apoteker har leveret undervisning og/eller konsulenttydelser.

1.2 Institutioner og faggrupper

Undervisning og/eller konsulenttydelser blev leveret til tre typer institutioner: plejecentre, hjemmepleje og bosteder. Fire typer faggrupper modtog undervisning og/eller konsulenttydelser: sygeplejersker, SOSU-assistenten, SOSU-hjælper og pædagoger. Hvis yderligere faggrupper var registreret, blev de kategoriseret i en af ovenstående fire grupper. SOSU-elever blev kategoriseret som SOSU-hjælper, og pædagog-assistenten blev kategoriseret som pædagoger. Ufaglærte blev ikke registreret.

1.3 Apotekernes undervisning og konsulenttydelser i projektet

1.3.1 Grundforløb

Et grundforløb består af tre dages undervisning med emnerne sikker medicin håndtering, sikkerhed i de sundhedsfaglige opgaver, akutsygdom og håndkøbsmedicin, lægemiddelformer og praktisk brug af medicinen samt medicin og kroppen.

1.3.2 Tilvalgsundervisningsemner

Kommunerne kunne i projektet vælge mere undervisning indenfor emner om medicin. Nedenfor er en liste over de tilvalgsemner, der har været undervist i, i dette projekt (*Emner, som ikke er beskrevet i apotekernes nuværende undervisningskatalog):

- Behandling af akut diarré og forstoppelse
- Medicin og kroppen (udover grundforløb)
- Medicin mod epilepsi
- Medicin mod forhøjet blodtryk
- Medicin mod iskæmisk hjertesygdom, hjerteflimmer og dårlig hjertefunktion
- Medicin mod astma og KOL (astma lagt sammen med KOL)
- Medicin mod mavesyrerelaterede lidelser
- Medicin mod Parkinsons sygdom
- Medicin mod sklerose og spasticitet
- Smertestillende medicin
- Substitution, tilskud, mv.
- Medicin mod type 2-diabetes
- Misbrug
- Psykofarmaka (Psykofarmaka I og Psykofarmaka II lagt sammen)
- Risikosituationslægemidler
- Medicin mod demens
- Dosisdispensering*
- Antibiotika*.

1.3.3 Sikker medicin håndtering – et forbedringsforløb i hjemmeplejen

Ydelsen består af seks moduler:

- Overblik over håndtering af medicin i hjemmeplejen. Kortlægning af egen proces for håndtering af medicin. Fokus på praksis, ansvar og utilsigtede hændelser.
- Dispensering og administration af medicin. Hvad siger loven? Hvad står der i instruksen?

- Substitution – når medicinen skifter navn.
- Compliance. Hvorfor tager nogle borgere ikke deres medicin som aftalt med lægen?
- Praktisk brug af medicin. Medicin på den rigtige måde.
- Observation af borgere i forbindelse med håndtering af medicin.

1.3.4 Konsulentytelser

Dette dækker over fire ydelser:

- Kvalitetssikring af medicin håndtering
- Tjek på kvalitet
- Apotekets medicingennemgang
- Medicinsupervision.

Kapitel 2 - Resultater

Opgørelse af leveret undervisning og konsulentydelse (samlet kaldet ydelser) i Styrket medicinbehandling i kommunerne – et tilbud for plejecentre, hjemmepleje og bosteder leveret fra apotek

Apotekers leverede ydelser	Antal (N=370)	Gennemsnit per apotek	Median	Maks.	Min.
Grundforløb	60	3,0	3	6	1
Tilvalgsundervisningsemner	125	6,25	5	20	0
Sikker medicinbehandling	15	0,75	0	6	0
Konsulentydelse	167	8,35	0	93	0
Total	367	18,35	10	101	4

Tabel 1. Apotekers leverede ydelser

For hver ydelse er angivet antal, gennemsnit per apotek samt median, maksimum (maks.) og minimum (min.) for antal leverede ydelser for de 20 apoteker. Bemærk, at antallet af ydelser ikke er et udtryk for, hvor meget tid, der er anvendt for hver ydelse.

Ydelser	Antal apoteker per ydelse (N=20)
Grundforløb	20 (100%)
Tilvalgsundervisning	15 (75%)
Sikker medicinbehandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen	3 (15%)
Konsulentydelse	8 (40%)

Tabel 2. Ydelser

Oversigt over antal apoteker, der leverede de forskellige ydelser. Nogle apoteker leverede flere forskellige ydelser, og summen overstiger derfor 100%.

2.1 Grundforløb

Levering af grundforløb og øvrige ydelser	Antal apoteker (N=20)
Apoteker, der kun leverede grundforløb	3 (15%)
Apoteker, der leverede grundforløb og mindst én anden ydelse	17 (85%)
Total	20 (100%)

Tabel 3. Levering af grundforløb og øvrige ydelser

Oversigt over antallet af apoteker, der kun leverede grundforløb eller grundforløb og mindst én anden ydelse.

Apoteker, der leverede grundforløb	Antal grundforløb (N=60)	Grundforløb leveret med deltagere fra forskellige typer institutioner	Grundforløb leveret med deltagere fra samme type institutioner	Grundforløb leveret med deltagere med blandede faggrupper	Grundforløb leveret med deltagere fra én faggruppe
Apotek A	1 (2%)	0	1	1	0
Apotek B	2 (3%)	0	2	2	0
Apotek C	6 (10%)	0	6	6	0
Apotek D	1 (2%)	1	0	0	1
Apotek E	3 (5%)	0	3	0	3
Apotek F	1 (2%)	0	1	1	0
Apotek G	1 (2%)	0	1	1	0
Apotek H	2 (3%)	1	1	0	2
Apotek I	3 (5%)	0	3	3	0
Apotek J	6 (10%)	0	6	6	0
Apotek K	4 (7%)	4	0	4	0
Apotek L	5 (8%)	5	0	5	0
Apotek M	5 (8%)	5	0	5	0
Apotek N	2 (3%)	2	0	2	0
Apotek O	3 (5%)	3	0	3	0
Apotek P	1 (2%)	0	1	1	0
Apotek Q	2 (3%)	0	2	2	0
Apotek R	4 (7%)	0	4	0	4
Apotek S og T*	3 (5%)	3	0	3	0
Apotek U	5 (8%)	5	0	5	0
Total	60 (100%)	29 (48%)	31 (52%)	50 (83%)	10 (17%)
Gennemsnit grundforløb per apotek for 20 apoteker	3,0	1,45	1,55	2,5	0,5

Tabel 4. Apoteker, der leverede grundforløb

Overblik over antal grundforløb leveret af hver af de 20 deltagende apoteker. Antal grundforløb leveret med deltagere fra forskellige typer institutioner eller fra én type institution samt til deltagere med blandede faggrupper eller fra én faggruppe. *Apotek S og Apotek T er som de eneste i projektet to selvstændige apoteker med to forskellige apotekere, som i dette projekt leverede som et apotekspar og rapporterede data samlet.

Apoteker, der leverede grundforløb	Grundforløb leveret med deltagere fra forskellige typer institutioner (N=20)	Grundforløb leveret med deltagere fra samme type institutioner (N=20)	Grundforløb leveret med deltagere med blandede faggrupper (N=20)	Grundforløb leveret med deltagere fra én faggruppe (N=20)
Apoteker, der leverede grundforløb	9 (45%)*	12 (60%)*	16 (80%)	4 (20%)

Tabel 5. Apoteker, der leverede grundforløb

Antal grundforløb leveret med deltagere fra enten forskellige typer institutioner eller fra samme type institutioner samt antal grundforløb leveret med deltagere med blandede faggrupper eller fra én faggruppe. *Ét apotek leverede som det eneste apotek både til samme type institution og til forskellige typer institution, og summen overstiger derfor 100%.

2.1.1 Grundforløb til institutioner

Institution	Antal grundforløb (N=60)	Antal apoteker, der leverede (N=20)
Plejecentre	36 (60%)	12 (60%)
Hjemmepleje	24 (40%)	9 (45%)
Bosteder	32 (53%)	12 (60%)

Tabel 6. Institution

Antal grundforløb leveret til plejecentre, hjemmepleje og bosteder alene eller sammen andre typer institutioner samt antal apoteker, der leverede grundforløb til de institutioner. En institution kan tælle med både ved repræsentation som eneste type institution og ved repræsentation sammen med andre institutioner, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end én institution, og summen overstiger derfor 100%.

Grundforløb til plejecentre	Antal grundforløb (N=36)	Antal apoteker, der leverede (N=12)
Kun plejecenter	7 (19%)	3 (25%)
Plejecenter sammen med andre institutioner	29 (81%)	9 (75%)
Total	36 (100%)	12 (100%)

Tabel 7. Grundforløb til plejecentre

Antal grundforløb leveret til enten plejecentre alene eller til plejecentre sammen med andre institutioner samt antal apoteker, der leverede.

Grundforløb til hjemmepleje	Antal grundforløb (N=24)	Antal apoteker, der leverede (N=9)
Kun hjemmepleje	2 (8%)	2 (22%)
Hjemmepleje sammen med andre institutioner	22 (92%)	7 (78%)
Total	24 (100%)	9 (100%)

Tabel 8. Grundforløb til hjemmepleje

Antal grundforløb leveret til enten hjemmepleje alene eller til hjemmepleje sammen med andre institutioner samt antal apoteker, der leverede.

Grundforløb til bosteder	Antal grundforløb (N=32)	Antal apoteker, der leverede (N=12)
Kun bosteder	22 (69%)	9 (75%)
Bosteder sammen med andre institutioner	10 (31%)	3 (25%)
Total	32 (100%)	12 (100%)

Tabel 9. Grundforløb til bosteder

Antal grundforløb leveret til enten bosteder alene eller til bosteder sammen med andre institutioner samt antal apoteker, der leverede.

2.1.2 Grundforløb til faggrupper

Faggrupper	Antal grundforløb (N=60)	Antal apoteker, der leverede (N=20)
Sygeplejersker	30 (50%)	10 (50%)
SOSU-assistenten	55 (92%)	19 (95%)
SOSU-hjælpere	32 (53%)	10 (50%)
Pædagoger	33 (55%)	13 (65%)

Tabel 10. Faggrupper

Antal grundforløb leveret til sygeplejersker, SOSU-assistenten, SOSU-hjælpere og pædagoger alene eller sammen med andre faggrupper samt antal apoteker, der leverede. En faggruppe kan tælle med både ved repræsentation som eneste faggruppe og ved repræsentation sammen med andre faggrupper, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end en faggruppe, og summen overstiger derfor 100%.

Grundforløb til sygeplejersker	Antal grundforløb (N=30)	Antal apoteker, der leverede (N=10)
Kun sygeplejersker	1 (3%)	1 (10%)
Sygeplejersker sammen med andre faggrupper	29 (97%)	9 (90%)
Total	30 (100%)	10 (100%)

Tabel 11. Grundforløb til sygeplejersker

Antal grundforløb leveret til enten sygeplejersker alene eller til sygeplejersker sammen med andre faggrupper samt antal apoteker, der leverede.

Grundforløb til SOSU-assistenten	Antal grundforløb (N=55)	Antal apoteker, der leverede (N=19)
Kun SOSU-assistenten	8 (15%)	4 (21%)
SOSU-assistenten sammen med andre faggrupper	47 (85%)	15 (79%)
Total	55 (100%)	19 (100%)

Tabel 12. Grundforløb til SOSU-assistenten

Antal grundforløb leveret til enten SOSU-assistenten alene eller til SOSU-assistenten sammen med andre faggrupper samt antal apoteker, der leverede.

Grundforløb til SOSU-hjælpere	Antal grundforløb (N=32)	Antal apoteker, der leverede (N=10)
Kun SOSU-hjælpere	0 (0%)	0 (0%)
SOSU-hjælpere sammen med andre faggrupper	32 (100%)	10 (100%)
Total	32 (100%)	10 (100%)

Tabel 13. Grundforløb til SOSU-hjælpere

Antal grundforløb leveret til enten SOSU-hjælpere alene eller til SOSU-hjælpere sammen med andre faggrupper samt antal apoteker, der leverede.

Grundforløb til pædagoger	Antal grundforløb (N=33)	Antal apoteker, der leverede (N=13)
Kun pædagoger	1 (3%)	1 (8%)
Pædagoger sammen med andre faggrupper	32 (97%)	12 (92%)
Total	33 (100%)	13 (100%)

Tabel 14. Grundforløb til pædagoger

Antal grundforløb leveret til enten pædagoger alene eller til pædagoger sammen med andre faggrupper samt antal apoteker, der leverede.

2.1.3 Tilvalgsundervisningsemner – Sygdom og medicin

Tilvalgsundervisningsemner leveret af apotekerne	Antal tilvalgsundervisningsemner (N=125)
Behandling af akut diarré og forstoppelse	12 (10%)
Medicin og kroppen (udover grundforløb)	2 (1%)
Medicin mod epilepsi	9 (7%)
Medicin mod forhøjet blodtryk	5 (4%)
Medicin mod iskæmisk hjertesygdom, hjerteflimmer og dårlig hjertefunktion	7 (6%)
Medicin mod astma og KOL (astma lagt sammen med KOL)	7 (6%)
Medicin mod mavesyrerelaterede lidelser	10 (8%)
Medicin mod Parkinsons sygdom	6 (5%)
Medicin mod sklerose og spasticitet	1 (1%)
Smertestillende medicin	13 (10%)
Substitution, tilskud, mv.	3 (2%)
Medicin mod type 2-diabetes	12 (10%)
Misbrug	6 (5%)
Psykofarmaka (Psykofarmaka I og Psykofarmaka II lagt sammen)	20 (16%)
Risikosituationslægemidler	5 (4%)
Medicin mod demens	5 (4%)
Dosisdispensering*	1 (1%)
Antibiotika*	1 (1%)
Total	125 (100%)

Tabel 15. Tilvalgsundervisningsemner leveret af apotekerne

I tabellen er angivet for hvert tilvalgsundervisningsemne, hvor mange gange, det blev leveret. Det afspejler ikke antal timer, der er blevet undervist i for hvert emne. *Emner, som ikke er beskrevet i apotekernes nuværende undervisningskatalog.

Tilvalgsundervisningsemner leveret af apotekerne	Plejecenter	Hjemmepleje	Bosteder
Behandling af akut diarré og forstoppelse	X		X
Medicin og kroppen* (udover grundforløb)	X	X	X
Medicin mod epilepsi	X		X
Medicin mod forhøjet blodtryk*	X	X	X
Medicin mod iskæmisk hjertesygdom, hjerteflimmer og dårlig hjertefunktion*	X	X	X
Medicin mod astma og KOL (astma lagt sammen KOL)*	X	X	X
Medicin mod mavesyrerelaterede lidelser*	X	X	X
Medicin mod Parkinsons sygdom	X	X	
Medicin mod sklerose og spasticitet			X
Smertestillende medicin*	X	X	X
Substitution, tilskud, mv.			X
Medicin mod type 2-diabetes*	X	X	X
Misbrug	X		X
Psykofarmaka (Psykofarmaka I og Psykofarmaka II lagt sammen)*	X	X	X
Risikosituationslægemidler	X	X	
Medicin mod demens*	X	X	X
Dosisdispensering		X	
Antibiotika		X	

Tabel 16. Tilvalgsundervisningsemner leveret af apotekerne

Matrix, som viser alle tilvalgsundervisningsemner, samt hvilke institutioner, der har været repræsenteret for hvert af emnerne. Bemærk, at omfanget for hver institution ikke er angivet, men kun, at de mindst én gang har været repræsenteret for et givent emne. *Emner, hvor alle institutioner har været repræsenteret.

Tilvalgsundervisningsemner – institutioner - alene eller flere	Antal undervisningsemner (N=125)	Antal apoteker, der leverede (N=15)
En type institution	93 (74%)	12 (80%)
Flere institutioner undervist samtidig	32 (26%)	5 (33%)
Total	125 (100%)	

Tabel 17. Tilvalgsundervisningsemner – institutioner - alene eller flere

Antal tilvalgsundervisningsemner leveret til enten én type institution alene eller til flere typer institutioner samtidig, samt antal apoteker, der leverede.

Tilvalgsundervisningsemner – institutioner	Antal undervisningsemner (N=125)	Antal apoteker, der leverede (N=15)
Plejecentre	60 (48%)	9 (60%)
Hjemmepleje	30 (24%)	5 (33%)
Bosteder	72 (58%)	8 (53%)

Tabel 18. Tilvalgsundervisningsemner – institutioner

Antal tilvalgsundervisningsemner leveret til hver type institution samt antal apoteker, der leverede. En institution kan tælle med både ved repræsentation som eneste type institution og ved repræsentation sammen med andre institutioner, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end en institution, og summen overstiger derfor 100%.

Tilvalgsundervisningsemner – faggrupper - alene eller flere	Antal undervisningsemner (N=125)	Antal apoteker, der leverede (N=15)
Én faggruppe alene	22 (18%)	2 (13%)
Flere faggrupper undervist samtidig	103 (82%)	13 (87%)
Total	125 (100%)	15 (100 %)

Tabel 19. Tilvalgsundervisningsemner - faggrupper - alene eller flere

Antal tilvalgsundervisningsemner leveret til enten én type faggruppe alene eller til flere faggrupper samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Tilvalgsundervisningsemner – faggrupper	Antal undervisningsemner (N=125)	Antal apoteker, der leverede (N=15)
Sygeplejersker	73 (58%)	11 (73%)
SOSU-assistent	107 (86%)	13 (87%)
SOSU-hjælper	50 (40%)	6 (40%)
Pædagoger	72 (58%)	8 (53%)

Tabel 20. Tilvalgsundervisningsemner – faggrupper

Tilvalgsundervisningsemner leveret til sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælper og pædagoger samt antal apoteker, der leverede. En faggruppe kan tælle med både ved repræsentation som eneste type faggruppe og ved repræsentation sammen med andre faggrupper, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end en faggruppe, og summen overstiger derfor 100%.

2.2 Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen

Denne ydelse er designet til hjemmeplejen, og blev i dette projekt leveret til hjemmeplejen. Tre apoteker leverede denne ydelse.

Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: moduler	Antal moduler (N=15)
Overblik over håndtering af medicin i hjemmeplejen	3 (20%)
Dispensering og administration af medicin	3 (20%)
Substitution – når medicinen skifter navn	3 (20%)
Compliance	2 (13,33%)
Praktisk brug af medicin	2 (13,33%)
Observation af borgere i forbindelse med håndtering af medicin	2 (13,33%)
Total	15 (100%)

Tabel 21. Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: moduler
Antal for hvert modul leveret i forløbet.

Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: faggrupper - alene eller flere	Antal moduler (N=15)
En type faggruppe	6 (40%)
Flere faggrupper samtidig	9 (60%)
Total	15 (100%)

Tabel 22. Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: faggrupper - alene eller flere.
Antal moduler leveret til enten én type faggruppe alene eller til flere typer faggrupper samtidig.

Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: faggrupper	Antal moduler (N=15)
Sygeplejersker	9 (60%)
SOSU-assistent	6 (40%)
SOSU-hjælpere	9 (60%)
Pædagoger	0 (0%)

Tabel 23. Sikker medicinhandling – et forbedringsforløb i hjemmeplejen: faggrupper
Antal moduler leveret til sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælpere og pædagoger. En faggruppe kan tælle med både ved repræsentation som eneste faggruppe og ved repræsentation sammen med andre faggrupper, og summen overstiger derfor 100%

2.3 Konsulentydelse

Konsulentydelse leveret af apotekerne	Antal konsulentydelse (N=167)	Ydelse leveret med deltagere fra forskellige typer institutioner	Ydelse leveret med deltagere fra samme type institutioner	Ydelse leveret med deltagere med blandede faggrupper	Ydelse leveret med deltagere fra én faggruppe
Apotek A	7 (4%)	0	7	7	0
Apotek B	26 (16%)	0	26	13	13
Apotek C	0	0	0	0	0
Apotek D	0	0	0	0	0
Apotek E	0	0	0	0	0
Apotek F	0	0	0	0	0
Apotek G	7 (4%)	0	7	7	0
Apotek H	0	0	0	0	0
Apotek I	0	0	0	0	0
Apotek J	0	0	0	0	0
Apotek K	0	0	0	0	0
Apotek L	0	0	0	0	0
Apotek M	0	0	0	0	0
Apotek N	0	0	0	0	0
Apotek O	5 (3%)	0	5	5	0
Apotek P	4 (2%)	0	4	4	0
Apotek Q	23 (14%)	0	23	9	14
Apotek R	2 (1%)	0	2	0	2
Apotek S og T*	93 (56%)	0	93	0	93
Apotek U	0	0	0	0	0
Total	167 (100%)	0	167	45	122

Table 24. Konsulentydelse leveret af apotekerne

I tabellen er angivet antal konsulentydelse leveret for hvert apotek til institutioner, enten til én type institution eller til forskellige typer institutioner samt til faggrupper, enten til én type faggruppe eller til blandede faggrupper. *Apotek S og Apotek T er som de eneste i projektet to selvstændige apoteker med to forskellige apotekere, som i dette projekt leverede som et apotekspar og rapporterede data samlet.

Konsulenttydelser leveret	Antal ydelser (N=167)	Antal apoteker, der leverede (N=8)
Kvalitetssikring af medicinhåndtering	23 (14%)	6 (75%)
Tjek på kvalitet	6 (4%)	3 (38%)
Medicingennemgang	123 (73%)	4 (50%)
Medicinsupervision	15 (9%)	3 (38%)
Total	167 (100%)	

Tabel 25. Konsulenttydelser leveret.

Antal konsulenttydelser leveret for Kvalitetssikring af medicinhåndtering, Tjek på kvalitet, Medicingennemgang og Medicinsupervision samt antal apoteker, der leverede. Nogle apoteker leverede flere ydelser, og summen overstiger derfor 100%.

2.3.1 Konsulenttydelser Kvalitetssikring af medicinhåndtering

Kvalitetssikring af medicinhåndtering: institutioner – alene eller flere	Antal ydelser (N=23)	Antal apoteker, der leverede (N=6)
En type institution	23 (100%)	6 (100%)
Flere institutioner samtidig	0 (0%)	0 (0%)
Total	23 (100%)	6 (100%)

Tabel 26. Kvalitetssikring af medicinhåndtering: institutioner – alene eller flere.

Antal Kvalitetssikring af medicinhåndtering leveret til enten én type institution eller til flere institutioner samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Kvalitetssikring af medicinhåndtering – institutioner	Antal ydelser (N=23)	Antal apoteker, der leverede (N=6)
Plejecentre	4 (17%)	3 (50%)
Hjemmepleje	0 (0%)	0 (0%)
Bosteder	19 (83%)	4 (67%)
Total	23 (100%)	

Tabel 27. Kvalitetssikring af medicinhåndtering – institutioner.

Antal Kvalitetssikring af medicinhåndtering leveret til plejecentre, hjemmepleje og bosteder samt antal apoteker der leverede. Nogle apoteker leverede til mere end én institution, og summen overstiger derfor 100%.

Kvalitetssikring af medicinhåndtering: faggrupper – alene eller flere	Antal ydelser (N=23)	Antal apoteker, der leverede (N=6)
En faggruppe alene	2 (9%)	2 (33%)
Flere faggrupper samtidig	21 (91%)	4 (67%)
Total	23 (100%)	

Tabel 28. Kvalitetssikring af medicinhåndtering: faggrupper – alene eller flere.

Antal Kvalitetssikring af medicinhåndtering leveret til enten én type faggruppe eller til flere faggrupper samtidig samt antal apoteker, der leverede. Nogle apoteker leverede til mere end én institution, og summen overstiger derfor 100%.

Kvalitetssikring af medicinbehandling: faggrupper	Antal ydelser (N=23)	Antal apoteker, der leverede (N=6)
Sygeplejersker	12 (52%)	3 (50%)
SOSU-assistent	22 (96%)	5 (83%)
SOSU-hjælper	7 (30%)	1 (17%)
Pædagoger	17 (74%)	3 (50%)

Tabel 29. Kvalitetssikring af medicinbehandling: faggrupper.

Antal Kvalitetssikring af medicinbehandling leveret til sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælper og pædagoger samt antal apoteker, der leverede. En faggruppe kan tælle med både ved repræsentation som eneste faggruppe og ved repræsentation sammen med andre faggrupper, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end én faggruppe, og summen overstiger derfor 100%.

2.3.2 Konsulentbeholdningen Tjek på kvalitet

Tjek på kvalitet: institutioner – alene eller flere	Antal ydelser (N=6)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
En type institution	6 (100%)	3 (100%)
Flere institutioner samtidig	0 (0%)	0 (0%)
Total	6 (100%)	3 (100%)

Tabel 30. Tjek på kvalitet: institutioner – alene eller flere.

Antal Tjek på kvalitet leveret til enten én type institution eller til flere institutioner samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Tjek på kvalitet: institutioner	Antal ydelser (N=6)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
Plejecentre	2 (33%)	2 (67%)
Hjemmepleje	0 (0%)	0 (0%)
Bosteder	4 (67%)	1 (33%)
Total	6 (100%)	3 (100%)

Tabel 31. Tjek på kvalitet: institutioner

Antal Tjek på kvalitet leveret til plejecentre, hjemmepleje og bosteder samt antal apoteker, der leverede.

Tjek på kvalitet: faggrupper – alene eller flere	Antal ydelser (N=6)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
En faggruppe alene	4 (67%)	2 (67%)
Flere faggrupper samtidig	2 (33%)	1 (33%)
Total	6 (100%)	3 (100%)

Tabel 32. Tjek på kvalitet: faggrupper – alene eller flere.

Antal Tjek på kvalitet leveret til enten én type faggruppe eller til flere faggrupper samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Tjek på kvalitet: faggrupper	Antal ydelser (N=6)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
Sygeplejersker	5 (83%)	2 (67%)
SOSU-assistent	1 (17%)	1 (33%)
SOSU-hjælper	4 (67%)	1 (33%)
Pædagoger	0 (0%)	0 (0%)

Tabel 33. Tjek på kvalitet: faggrupper.

Antal Tjek på kvalitet leveret til sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælper og pædagoger samt antal apoteker, der leverede. En faggruppe kan tælle med både ved repræsentation som eneste faggruppe og ved repræsentation sammen med andre faggrupper, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end én faggruppe, og summen overstiger derfor 100%.

2.3.3 Konsulentydelsen Apotekets medicingennemgang

Medicingennemgang: institutioner – alene eller flere	Antal ydelser (N=123)	Antal apoteker, der leverede (N=4)
En type institution	123 (100%)	4 (100%)
Flere institutioner samtidig	0 (0%)	0 (0%)
Total	123 (100%)	4 (100%)

Tabel 34. Medicingennemgang: institutioner – alene eller flere.

Antal Medicingennemgang leveret til enten én type institution eller til flere institutioner samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Medicingennemgang: institutioner	Antal ydelser (N=123)	Antal apoteker, der leverede (N=4)
Plejecentre	81 (66%)	3 (75%)
Hjemmepleje	20 (16%)	1 (25%)
Bosteder	22 (18%)	2 (50%)
Total	123 (100%)	

Tabel 35. Medicingennemgang: institutioner.

Antal Medicingennemgang leveret til plejecentre, hjemmepleje og bosteder samt antal apoteker, der leverede. Nogle apoteker leverede til mere end én institution, og summen overstiger derfor 100%.

Medicingennemgang: faggrupper – alene eller flere	Antal ydelser (N=123)	Antal apoteker, der leverede (N=4)
Én faggruppe alene	118 (96%)	3 (75%)
Flere faggrupper samtidig	5 (4%)	1 (25%)
Total	123 (100%)	4 (100%)

Tabel 36. Medicingennemgang: faggrupper – alene eller flere.

Antal Medicingennemgang leveret til enten én type faggruppe eller til flere faggrupper samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Medicingennemgang: faggrupper	Antal ydelser (N=123)	Antal apoteker der leverede (N=4)
Sygeplejersker	110 (89%)	3 (75%)
SOSU-assistent	18 (15%)	2 (50%)
SOSU-hjælper	0 (0%)	0 (0%)
Pædagoger	0 (0%)	0 (0%)

Tabel 37. Medicingennemgang: faggrupper.

Antal Medicingennemgang leveret til sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælper og pædagoger samt antal apoteker, der leverede. En faggruppe kan tælle med både ved repræsentation som eneste faggruppe og ved repræsentation sammen med andre faggrupper, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end én faggruppe, og summen overstiger derfor 100%.

2.3.4 Konsulentydelsen Medicinsupervision

Medicinsupervision: institutioner – alene eller flere	Antal ydelser (N=15)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
En type institution	15 (100%)	3 (100%)
Flere institutioner samtidig	0 (0%)	0 (0%)
Total	15 (100%)	3 (100%)

Tabel 38. Medicinsupervision: institutioner – alene eller flere.

Antal Medicinsupervision leveret til enten én type institution eller til flere institutioner samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Medicinsupervision: institutioner	Antal ydelser (N=15)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
Plejecentre	0 (0%)	0 (0%)
Hjemmepleje	1 (6,67%)	1 (33%)
Bosteder	14 (93,33%)	3 (100%)
Total	15 (100%)	

Tabel 39. Medicinsupervision: institutioner.

Antal Medicinsupervision leveret til plejecentre, hjemmepleje og bosteder samt antal apoteker, der leverede. Nogle apoteker leverede til mere end én institution, og summen overstiger derfor 100%.

Medicinsupervision: faggrupper – alene eller flere	Antal ydelser (N=15)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
En faggruppe alene	0 (0%)	0 (0%)
Flere faggrupper samtidig	15 (100%)	3 (100%)
Total	15 (100%)	3 (100%)

Tabel 40. Medicinsupervision: faggrupper – alene eller flere.

Antal Medicinsupervision leveret til enten én type faggruppe eller til flere faggrupper samtidig samt antal apoteker, der leverede.

Medicinsupervision: faggrupper	Antal ydelser (N=15)	Antal apoteker, der leverede (N=3)
Sygeplejersker	5 (33%)	1 (33%)
SOSU-assistent	15 (100%)	3 (100%)
SOSU-hjælper	0 (0%)	0 (0%)
Pædagoger	10 (67%)	2 (67%)

Tabel 41. Medicinsupervision: faggrupper.

Antal Medicinsupervision leveret til sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælper og pædagoger samt antal apoteker, der leverede. En faggruppe kan tælle med både ved repræsentation som eneste faggruppe og ved repræsentation sammen med andre faggrupper, og summen overstiger derfor 100%. Nogle apoteker leverede til mere end én faggruppe, og summen overstiger derfor 100%.

Kapitel 3 - Konklusion

Alle apotekernes mulige indsatser til kommuner blev leveret i projektet. Indsatserne kunne leveres til forskellige kommunale behandlingssteder: plejehjem, hjemmepleje og bosteder, og fordelingen så i projektet således ud:

- Undervisning i medicin håndtering, sygdom og medicin blev leveret til alle typer behandlingssteder
- Sikker medicin håndtering – et forbedringsforløb i hjemmeplejen blev leveret til hjemmeplejen
- Kvalitetssikringsydelse blev primært leveret til bosteder (79 %), men også til plejecentre
- Apotekets medicingennemgang blev leveret til borgere på alle typer behandlingssteder, men primært til borgere på plejecentre (66 %)
- Medicinsupervision blev primært leveret til bosteder (93 %).

Sammensætningen af medarbejderne i undervisningen varierede. Medarbejdere fra alle typer behandlingssteder og med forskellig faglig baggrund (sygeplejersker, SOSU-assistent, SOSU-hjælper, pædagoger) deltog i undervisningen.

Holdene blev typisk sammensat af medarbejdere med blandet faglig baggrund og fra samme type behandlingssted, dog for undervisningens grundforløb var holdene også sammensat, så de var blandede typer behandlingssteder (48%).